

Sygn. akt I C 2006/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2014 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Daria Ratymirska

Protokolant Daria Paliwoda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 czerwca 2014 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa J. D.

przeciwko N. D.

o zapłatę kwoty 14.342 zł

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda J. D. na rzecz pozwanej N. D.

kwotę 2.417 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje powodowi uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kłodzku kwotę 25 zł, tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa w związku ze stawiennictwem świadka.

sygn. akt I C 2006/13

UZASADNIENIE

Powód J. D. wniósł pozew przeciwko N. D. o zapłatę kwoty 14.341,53 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu, tj. 16.12.2013r., do dnia zapłaty. W uzasadnieniu podał, że od 2008r. do czerwca 2013r. strony tworzyły nieformalny związek, pozostawały we wspólnym pożyciu, razem podejmowały decyzje w sprawach majątkowych, wiązali ze sobą wspólną przyszłość. Po około czterech latach związku powód poczynił na majątek pozwanej nakład w wysokości 11.000 zł, przekazując tę kwotę na rachunek pozwanej, z przeznaczeniem na uzupełnienie ceny samochodu marki V. (...), nr rej. (...). Podał, że dokonując nakładu, liczył na to, że będzie mógł użytkować samochód w sposób nieskrepowany. Strony nie czyniły żadnych ustaleń co do ewentualnego rozliczenia tego nakładu. Powód nie rościł sobie żadnych praw do samochodu, wiedząc, że stanowi własność pozwanej. Ponadto, po zakupie przez pozwaną samochodu, powód dodatkowo poczynił nakład w wysokości 3341,53 zł, na co składały się koszty wymiany sprzęgła i rozrządu. Powód podkreślił, że pomiędzy stronami nie została zawarta żadna umowa, w tym darowizny, przesunięcia majątkowe powoda pozbawione były podstawy prawnej, a pozwana została bezpodstawnie wzbogacona.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Zarzuciła, że strony nie prowadziły wspólnego gospodarstwa domowego, nie łączyła ich więź gospodarcza, nie poczyniły ustaleń co do wspólnego zakupu samochodu marki V. (...). Podniosła, że kupiła ten samochód z własnych środków i pomocy matki, a dokonane przez powoda przelewy na łączną kwotę 11.000 zł były zwrotem pożyczek, zaciągniętych przez powoda u pozwanej, w celu inwestowania na giełdzie. Zaprzeczając twierdzeniom powoda o bezpodstawnym wzbogaceniu, pozwana zarazem, z ostrożności procesowej, powołała się na art. 411 ust. 1 kc, podnosząc, że powód miał świadomość, że nie był zobowiązany do świadczenia na rzecz pozwanej

– z wyjątkiem zwrotu pieniędzy przekazanych przez pozwaną. Zwróciła ponadto uwagę na art. 409 kc, podnosząc, że otrzymane od powoda przelewy traktowała jako zwrot kwot przekazanych powodowi i przeznaczyła je na wydatki życia codziennego i nigdy nie liczyła się z koniecznością ich zwrotu. Podniosła nadto, że sama poniosła koszty naprawy samochodu i nie wie, dlaczego na rachunkach powód podał swoje dane, a nie jej. Podniosła, że powód był w posiadaniu kluczyków do samochodu bezprawnie i zwrócił je dopiero po interwencji policji. Z daleko idącej ostrożności, jak wskazała, podniosła zarzut potrącenia kwot przekazanych powodowi w wysokości 12.400 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Od 2008r. do czerwca 2013r. strony pozostawały w nieformalnym związku partnerskim. Mieszkały osobno, spotykały się w mieszkaniu pozwanej, gdzie powód przebywał kilka godzin dziennie. Powód miał dostęp do rachunku bankowego pozwanej i zgromadzonych tam środków, poprzez bankowość elektroniczną.

Dowód:

zeznania świadka K. D. (k-46v.-47),

częściowo zeznania świadków K. M. (k-47), L. R. (k-61-62); R. L. (k-62-63), K. Z. (k-63),

częściowo zeznania świadka K. S. (k-62),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65).

Pozwana przekazywała powodowi pieniądze, w różnych kwotach, przelewając je na rachunek bankowy powoda, w celu inwestowania przez niego na giełdzie. Przelewy były faktycznie dokonywane za zgodą pozwanej przez powoda, który miał dostęp do konta pozwanej w systemie bankowości elektronicznej. Po około 2 – 4 tygodniach, pieniądze każdorazowo były zwracane przez powoda i później, w razie potrzeby, pożyczane mu przez pozwaną ponownie, przelewem bankowym na jego rachunek. Pozwana nie miała umiejętności korzystania z komputera.

Dowód:

zeznania świadka K. D. (k-46v.-47),

częściowo zeznania świadków: K. M. (k-47), L. R. (k-61-62),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65)

W dniu 14.03.2011r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 3000 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 2.05.2011r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 1000 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 15.06.2011r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 2400 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 21.07.2011r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 1000 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 4.03.2011r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 1000 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 16.04.2011r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 4000 zł, podając w tytule: „przelew”.

Dowód:

potwierdzenia przelewów (k-29-34),

zeznania powoda (k-63-64,65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65)

W dniu 16.04.2012r. powód przelał na rachunek bankowy pozwanej w (...) S.A. kwotę 2.500 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 4.05.2012r. powód przelał na rachunek bankowy pozwanej w (...) S.A. kwotę 1.500 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 22.05.2012r. powód przelał na rachunek bankowy pozwanej w (...) S.A. kwotę 4.000 zł, podając w tytule: „przelew”.

W dniu 6.07.2012r. powód przelał na rachunek bankowy pozwanej w (...) S.A. kwotę 3.000 zł, podając w tytule: „przelew”.

Dowód:

potwierdzenia przelewów (k-10-13),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65)

W dniu 3 lipca 2012r. pozwana kupiła samochód marki V. (...) za cenę 33.000 zł. Środki na zakup pochodziły częściowo ze sprzedaży poprzedniego samochodu pozwanej, R. (...), w kwocie 8000 zł, a także z pieniędzy, pożyczonych przez matkę L. R. w kwocie 16.000 zł, przekazanych w gotówce.

Dowód:

zeznania świadków: K. D. (k-46v.-47); L. R. (k-61-62),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65)

Powód korzystał z tego samochodu, był w posiadaniu drugiego kompletu kluczyków.

Dowód:

zeznania świadka K. S. (k-62),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65)

W dniach 11 lipca i 8 sierpnia 2012r. powód zapłacił za naprawę części do przedmiotowego samochodu pozwanej, łącznie kwotę 3.341,53 zł. Nie zwracał się do pozwanej o zwrot pieniędzy, wyłożonych na ten cel.

Dowód:

rachunki nr (...) (k-8,9),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.),

zeznania pozwanej (k-64v.-65)

Pismem z dnia 27.09.2013r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwot: 11.000 zł, 2319 zł i 1027 zł tytułem rozliczenia nakładów na zakup i remont samochodu – do dnia 18.10.2013r.

Dowód:

wezwanie do zapłaty (k-14)

W odpowiedzi, pozwana odmówiła zapłaty, podając, że poczynione przez powoda nakłady miały charakter darowizn.

Dowód:

pismo pełnomocnika pozwanej z dnia 9.10.2013r. (k-15).

W piśmie z dnia 22.10.2013r. powód zaprzeczył, aby nakłady miały charakter darowizn, podniósł, że wynikały ze wspólnego pożycia i planów na wspólną przyszłość, a obecnie, wobec rozstania, powód domagał się ich rozliczenia.

Dowód:

pismo powoda z dnia 22.10.2013r. (k-17).

Powódka pracuje w Domu Pomocy Społecznej w J., jako pokojowa. Zarabia 1300 zł miesięcznie. Ma na utrzymaniu dwoje dzieci, na które pobiera alimenty w łącznej kwocie 700 zł miesięcznie. Przed związkiem z powodem, wyjeżdżała do pracy za granicę, w czasie trwania tego związku była tam tylko raz, na początku.

Dowód:

zeznania świadków: K. D. (k-46v.-47), L. R. (k-61-62),

zeznania powoda (k-63-64, 65v.).

Sąd zważył, co następuje:

Jak ustalono, strony pozostawały w nieformalnym związku partnerskim. Związek pozamałżeński nie wywołuje sam przez się żadnych skutków o charakterze prawno-majątkowym między osobami, które w takim związku pozostają. Nie mogą one dokonać podziału tego majątku w sposób przewidziany dla małżonków, czy byłych małżonków. Nie została bowiem przyjęta możliwość stosowania w obrębie stosunków majątkowych między konkubentami przepisów, regulujących małżeńską wspólność ustawową nawet w drodze analogii (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 lipca 1955r., II Co 7/55). Prawa i obowiązki osób, pozostających w konkubinacie, wynikające ze stosunków majątkowych, należy oceniać na podstawie przepisów właściwych dla tych stosunków. Jeśli więc konkubenci nabyli wspólnie określone składniki majątkowe stają się ich współwłaścicielami w częściach ułamkowych. Dążąc do wyjścia ze współwłasności, mogą żądać przed sądem zniesienia współwłasności z mocy art. 210 i nast. kc, a postępowanie, toczące się w tym przedmiocie, jest postępowaniem nieprocesowym, objętym księgą drugą kodeksu postępowania cywilnego (tak: wyrok SN z dnia 21 listopada 1997r., sygn. I CKU 155/97, Prok. i Pr. 1998/5/30). W rozpoznawanej sprawie poza sporem było, że strony nie były współwłaścicielami przedmiotowego samochodu marki V. (...). Jego właścicielką była pozwana. Powód zaś domagał się zwrotu środków, wyłożonych na zapłatę ceny i naprawę pojazdu, z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1970r., dokonując rozliczeń między konkubentami sąd stosuje następujące zasady: co do roszczeń z tytułu nieruchomości i rzeczy ruchomych nabytych wspólnie, na własność lub w posiadanie, jak również z tytułu nakładów dokonanych na te przedmioty - przepisy o zniesieniu współwłasności, natomiast co do roszczeń z tytułu nakładów, dokonanych przez jedną z wymienionych osób, w przedmiotach należących do drugiej, a wchodzących w skład wspólnego gospodarstwa - przepisy o bezpodstawnym

wzbogaceniu (sygn. III CZP 62/69, LEX nr 6659). W uchwale z dnia 30 stycznia 1986r. Sąd Najwyższy uznał, że nakłady konkubentów, czynione wspólnie w czasie trwania konkubinatu na majątek jednego z nich, powinny być rozliczone według przepisów o zniesieniu współwłasności (sygn. III CZP 79/85, OSNC 1987/1/2). Aktualnie Sąd Najwyższy podtrzymuje swoje stanowisko, że do stosunków majątkowych osób, które pozostawały w konkubinacie, nie można stosować przepisów o wspólności ustawowej i podziale dorobku małżonków (sygn. II CK 47/2004). Oznaczałoby to bowiem zrównanie w pewnym zakresie małżeństwa i konkubinatu, do czego brak podstawy prawnej (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1986 r., sygn. III CZP 79/85).

Powód, wnosząc o rozliczenie nakładów, dokonanych na ruchomość pozwanej, żądał zapłaty z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 kc), podnosił, że pozwana uzyskała jego kosztem korzyść majątkową bez podstawy prawnej, w szczególności, że przekazane pozwanej kwoty nie były przedmiotem umowy darowizny, czy zwrotem pożyczki.

Wbrew twierdzeniom, zawartym w odpowiedzi na przesądowe wezwanie do zapłaty, pozwana zaprzeczyła w toku procesu, aby kwoty, przekazywane przez pozwanego za pośrednictwem przelewów bankowych w okresie od 16 kwietnia do 6 lipca 2012r., łącznie 11.000 zł, były przedmiotem darowizny. Zarazem na uwzględnienie nie zasługiwały jej twierdzenia, jakoby przelane w tym okresie przez pozwanego kwoty, stanowiły zwrot pieniędzy, z tytułu umów pożyczek. W tym zakresie pozwana przedstawiła do potrącenia kwotę 12.400 zł, wynikającą z przelewów, dokonanych z jej rachunku bankowego na konto pozwanego w okresie od 14 marca 2011r. do 16 kwietnia 2012r. Z zeznań świadka K. D. i samej pozwanej wynika, że przelewane z rachunku pozwanej na konto powoda kwoty pieniędzy, z przeznaczeniem na inwestycje na giełdzie, były zwracane przez powoda po około dwóch tygodniach do miesiąca. Następnie, w razie potrzeby, pozwana przelewała powodowi kolejne kwoty, z tej samej puli, jak zeznała, i każdorazowo były one przez pozwanego zwracane. W takim systemie, należało uznać, że skoro pozwana przekazywała powodowi kolejne kwoty, to wcześniejsze kwoty musiały zostać zwrócone. W tej sytuacji, przedstawienie do potrącenia sumy wszystkich przekazanych powodowi pieniędzy, było nieuzasadnione i zmierzało do wydobycia od powoda podwójnej zapłaty tego samego świadczenia.

Z konsekwentnych zeznań powoda i częściowo samej pozwanej (która zeznała, że „za te pieniądze przelane przez powoda kupiłam samochód” – k. 65) wynika, że przekazane, za pośrednictwem przelewów bankowych, pieniądze w kwocie 11.000 zł pozwana przeznaczyła na poczet ceny samochodu marki V. (...), który strony wspólnie wybrali i z którego razem korzystali w czasie trwania ich związku. Jak wynika z konsekwentnych zeznań powoda, z takim przeznaczeniem wpłacał on pieniądze na rachunek pozwanej. Zarazem bezspornym było, że dokonując świadczenia (w całej dochodzonej pozwem kwocie), nie zastrzegł obowiązku zwrotu (np. na wypadek, gdyby ich związek przestał istnieć).

Wprawdzie świadczenie powoda kwalifikować należy, jako świadczenie nienależne, bowiem spełniając je, powód nie był do tego zobowiązany (art. 410§2 kc), to jednak w okoliczność sprawy wyłączone jest prawo żądania zwrotu tego świadczenia, wobec treści przepisu art. 411 pkt 1 kc. Nie można bowiem żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany (...). Zgodnie ze stanowiskiem powoda, spełniając świadczenie, a więc dokonując przelewów na rachunek pozwanej w łącznej kwocie 11.000 zł oraz płacąc za naprawę jej samochodu, wiedział on, jak twierdził, miał przekonanie, że świadczenie się w ogóle nie należy z jego strony, że może go nie wykonać bez jakichkolwiek konsekwencji, jednak spełnił je całkowicie dobrowolnie, z własnej inicjatywy. Nie działał zatem w celu zwolnienia się z zobowiązania, lecz po to, by udowodnić swoją dobrą wolę (uczucie do pozwanej), licząc zarazem na możliwość współkorzystania z tego samochodu w przyszłości, czy też na inne ukryte świadczenie wzajemne. Spełniając świadczenie, nie zastrzegł zarazem obowiązku zwrotu. W tej sytuacji pozwana mogła skutecznie uchylić się od obowiązku zwrotu. Przepis art. 411 pkt 1 kc sankcjonuje bowiem świadome i dobrowolne działanie podmiotu spełniającego nienależne świadczenie, który godzi się w ten sposób z ubożeniem, co uzasadnia pozbawienie go ochrony prawnej przez dochodzenie zwrotu świadczenia w oparciu o roszczenie restytucyjne (por. wyrok SN z dnia 28.10.1938r., C I 1642/37, Zb. Orz. 1938, nr 7, poz. 306, orz. SN z dnia 18.07.1952r., C 809/52, OCN 1952, nr 2, poz. 27; wyrok SA w Łodzi z dnia 7.08.2013r., I A Ca 287/13, LEX nr 1356570).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie przepisu art. 411 pkt 1 kc w zw. z art. 405 kc i art. 410§2 kc, Sąd oddalił powództwo.

Orzeczenie o kosztach oparto na przepisie art. 98§1 i 3 kpc. W skład kosztów procesu, które powód, jako przegrywający sprawę, powinien zwrócić pozwanej, wchodzi wynagrodzenie pełnomocnika, będącego adwokatem, w stawce minimalnej, oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

Orzeczenie w pkt III oparto na przepisach art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 98§1 kpc. Zgodnie z wynikiem procesu obciążono powoda wydatkami, poniesionymi w postępowaniu tymczasowo przez Skarb Państwa na dojazd świadka K. M. do Sądu, w celu przesłuchania (k-49).